इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक ४३४/वे१६३(४१९)

ग्रंथ नाम विवेक सिंधु

विषय मन्वेदांत

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai"

मराठी

वेदांत

विवेकसिंधु

४३४ वे: ~~१११~~

१६३

या पोथीत

[illegible]

इतकीच [illegible] स्थळ, लेखन काळ

लेखकाचे नाव उल्लेख नाही

Joint project of Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(1)

श्रीगणेशायनमः॥श्रीदत्तात्रयायनमः॥तवसारवि
स्वानुभूतिचि॥तुयपिसलीनिजाचीनियाप्रबोधि
लाडेकाचि॥तोयेगिराजु॥१॥डोलनेत्राचेउन्मी
लण॥सवसुठिलेअलःकरण॥परिअनुभवाचेअव
तरण॥नवचेचिकि॥२॥इंद्रियकीसचेइलि॥परि
सयाचिधावमोडिलि॥पुनरपीचुबकळली॥ति
येआनंदजलि॥३॥जैसेभागलेठारापावेसुखा
डिकाबिडार॥तेथुनउगविलाथोर॥आंगचिघालि

Rajiv Gandhi Sanskrit Sansthan Mandal, Pune and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

तैसीतापत्रईतापलि।इंद्रियेबह्मानंदिनीवाली।
तियेस्वविषइंप्रवर्तलि।नप्रवर्तिचि।।प।।मगहि
ष्यावाढवेळ।लागुनिइंद्रियांचेबळ।।श्रीगुरुतेवा
चासरळ।।विनवितुसे।।घ।।उठिलाआनंदभरि
तु।।गुरुसिप्रदक्षिणाकरितु।।श्रीगुरुचरणीअसे
लागतु।।वेळोवेळा।।७।।मनप्रेमभावेभरले।।
दोनिकरसपुढेजोडले।।मगकाढियेकबोलआरंभिले।।
शिष्यशिरोमणि।।८।।जयजयअनाथबंधु।।जयजय

(2A)

याज्ञिकरूपा।सिधु।तुज्जिमहापरमसिद्धु।राजयोगी
।।थाजेआनादिहारपळे।।मिमजचिचोरले।।तया
मातेमजभेटविले।।श्रीगुरुराया।।१०।।तुझेयाहु
पादहि।।जालिपरमवस्तुसिद्धि।।उपमानाहिये
सृष्टि।।तयामहासुखासि।।११।।यातुझेयाउपका
रा।।उतिर्णनहिजेदातारा।।जरीआपिजतिसंप
त्तिसंभार।।नानावस्तुचे।।१२।।ब्रह्मकाळत्रयि
अबाधित।।नानावस्तुतियानाहावंत।।तेणेका

(3)

येहोइजेउत्तिर्णत्व।ऐसेकेविघडे।१३।येकेदिव्य
लाकल्पतरू।तयासिदिजेदर्पणिचाहारू।तेणे
कायलोगहांरू।उत्तिर्णहोये।१४।पाहोचिंताम
णिसाठि।दिइजेफुठाकेकाचवाठि।तयासिउत्ति
र्णपणाचिगोठि।कायेकरूयेइल।१५।अहत
चिये चेकावरे।जयाचिंदिष्टिचेउतरे।तयासद्गुरू
सिउत्तिर्णचतुरे।केविहोइजे।१६।पाषुसिसिं 2
हासन।रंकासिरायपण।ऐसेजियासिहिवप 2

(3A)

ण॥प्रसादेजयाचेनि॥१७॥ऐसेनितनुमणध
न॥गुरुसिकरावेसर्पण॥लरिहोइजेगुरुतिणी॥का
हियेक॥१८॥आहोभक्तीभावेगुरुराया॥हेनेणो
सि निजोप्राणिया॥गुरुनभजेतोरिणियाजायेउन
थोगति॥१९॥हेनाडीचंतुपचार॥गुरुसिवंचि
तिजेनरा॥तेपाहुणेहोतिअविचार॥निरयाचेदे
रवा॥२०॥आताऐसोहेमाझिआचिया॥तुवाहे
वाचिफेडिलिसद्या॥जीभवरोगवैद्या॥श्रीगु

(4)

रस्यामि॥२१॥भवरोगेवेढलो॥दिहप्रमाणेमिरा
ऐलो॥स्तुबाभलउपचारिलो॥निकियापरि॥२२॥
अर्धमात्राब्रह्मरसे॥मातेउपचारिलेकैसे॥हा
बह्मगोळकोदलाहसे॥माझेनिपुरपणे॥२३॥
कवणायेकाचेयामरणे॥आडचालितिसायुज
नालियाच्यउपकारुनीर्ण॥नविजेपे॥२४॥
जन्ममरणाचियाकोडि॥चुकलिजियाचिया
प्रोढि॥तयागुरुदास्याचिगोडि॥अनुपम्यजे॥२५॥

३ ३

गुरुसेपेचेफळलेपण।हि चिलेथिचीजाणावीरवुणा।
क्ष जेनित्यनवेप्रेमळपेंणा।गुरुदास्यविषइ।।ध्यमं
त्रयंत्रउपदेशिले।।धरोध्यरिगुरुभाईले।।परिसंसा
(५A) रमहादुखाले।फेडुनहाकलिय।।ह्मणोनिदुर्लभ
तोसद्गुरु।।जोकरिब्रह्मेसिसाक्षात्कारु।ज्याचे
निहळोमात्रेसंसारु।।निरसोनिजाय।।ध्यभाला
केवल्याचांदानि।।तुचिमकुत्रिभुवनि।।संसार
दैन्यजेयाचेनि।।दिठाधडिहोयाध्यासंसारभ

(5)

यविसरलो।।मिमाहासुखेनिवाळो।तुमचाअ
नुग्रहोलाधलो।म्हणुनिजी।।३०।आतारा
कैअैसेकरावे।।तेस्करवमागुतेमजध्यावे।।तेचि
होउनिअसावे।।मियानंतर।।३१।।तेचिस्करवकि
मात्मक।।ऐसेजाणावेम्यासाम्यक।।हरिजिहपा
पूर्वक।।मजनिरूपावे।।३२।।ऐसिप्रार्थणाअरकेनु।। ४
गुरुतेचिकामधेनु।।दुभेवोसैरेदाठेनु।।सिष्यवत्सासि
।।३३।।मगकायबोलिलालोयोगिंद्रु।।बोरतुपुर्णचंद्रु।।

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Rajawade Institute of Research and Culture, Ratnagiri

(57)

तुवामाझाबोधसमुंद्रु। उल्हासविला॥३५॥तुसे
यागुणगणेसि॥उपमानाहिकवणासि॥तरिबो
लिजैलतानिजमानसिंद्रु धरावे॥३६॥तुजमाहासु
खलाधले॥जेतुजगुरुदास्यफळले॥जेपरब्रह्मअ
नुभवले॥स्वानुभवेपै॥३६॥जेथमनासिनाहिसौ
रसु॥वाचेसिनाहिप्रवेशु॥तोभेटलास्वयंप्रकासु॥
तुजब्रह्मानंदु॥३७॥जेस्वळनारोडु॥जेठगणेनावा
ठानिमहासुखगोडु॥ब्रह्मस्वरूप॥३८॥जेपरब्रह्म

(6)

अखंड। बोलतां दैवें। सि कोवाड। ति अनुभविता
होय कागड। विषयसुखा। पथ जेथ निद्रा नाजाग
णे। जेथ करणें नाभोगणे। तेथ स्फुरवा सिहि चारवणे॥
आपणपाचि॥४०॥ जेथ मिठे कडुसणी। जीयना
हि काळीकवणी। तिये परमनिर्वाणी। तुलिन्नजा
लासि॥४१॥ कल्पनेचें भाळा जेथ विरालेयें कि
हळा। तिचिदाकाशनिर्मळा। तुजप्रकाशाळे॥४२॥
हेमाहावाक्याचें रहस्या। जे जिवेश्वराचें समरस्या।

(6A)

जेणेउपजेवैरस्य। संसारसुखाचे॥४३॥हा हिवडो
कीचासमयेगु। हाचिबोलिजेराजयेगु। जेणेकै
ठेभवरोगु। हेकामात्रे॥४४॥ हेनिर्विकल्पसमाधि॥
जेभवरोगियादिव्योषधि। जेणेफिटेऔषिव्याधि। धे
विषयसुखाचि॥४५॥ हेजेअलभ्यलाभजेउला॥
जोकापरमात्माभेटला। हेणेयकुसकाळजाला॥
महासुखाचा॥४६॥ ऐसिहेब्रह्मस्थिति। येथविष
इहोवाविमजदृढमति। ऐसीजारिनुशिचित्तवृत्ति॥

(७)

तरिभवधारिजोगा॥४७॥येथविषयिजेसेउपावो॥
जेणेडोयेस्वरूपिसद्भावो॥तोचिधरियेरसाडिवा
वो॥मिथ्याश्रमु॥४८॥होयाविविषयिविरक्तो॥चि
तासिप्रत्यगाकृति॥करविश्वरिभक्तो॥अनन्यभा
वो॥४९॥जेंगुरुचाअनुग्रहु॥तेणेसेवावायेकां
तु॥तेथेचिंतावारुणाविसु॥परमपुरुषतो॥५०॥जे
वेळीजेवानिउठी॥तेदरवीजेवेगळालियेदृष्टि॥तरि
कल्पनाहिपुठि॥होउनिमरे॥५१॥मनासारिसेधाव

श्री

६ ६

ता॥नलुठे संसारचिंता॥तेणे सिवेगळे ठेला॥असे
महासुख॥५१॥ म्हणोनि जो संकल्पठी॥नवचा
वेत्तयाचियपाठी॥वळावे मागुतिदृष्टि॥निरालंबि
॥५२॥ जो जो विषयु आठवेल॥तो तो मिथ्यत्वे विदारि
जेल॥तरि चिळ सिंपडेल॥सहजतेथ विषयि॥५३॥
मियेणे अकारे॥जिवस्वरूप स्फुर्ति स्फुरे॥तेविचा
रितातत्वनिर्धारे॥उठति निरालंबि॥५४॥ तेनिरालं
बनिरंजन॥जिवाचे जन्मस्थान॥म्हणोनि हो आवलि

(8)

अतेथचिपै ॥ पद्य ॥ आपुलेयेजन्मभुमिके ॥ वस्ती
बहुतेपुण्येठाके ॥ तेथनिमिजेतरीचुके ॥ अधोग
ति ॥ पद्य ॥ हेहाचियेजन्मभुमिकेचे ॥ यकडेमहिमा
नसाचे ॥ तरिजन्मस्थानजीवाचे ॥ आगाधमहिमाकि
॥ पद्य ॥ अपुलियाउगमासे ॥ साडनधावणेसरिते ॥ म्ण
उनिसदापातलिते ॥ अधःपातु ॥ पद्य ॥ नदिउगमिचीं
स्थीरावति ॥ तरितेचिसमुद्रहोति ॥ अहोआधारकां
नकति ॥ आणिकांनदिसि ॥ छा ॥ ऐसाअपुलाउगमु ॥

७ ७

Kalavidhi Sansodhan Mandir and Library, Sri Vidyadhiraja Tirumala Tirupati Devasthanams

(8A.)

येता

जरिनसंडिलाहाजिउ।लरिआंगासिथोरा॥परब्र
ह्मीचा॥६॥अणुनिकल्पनेसिमारु।करावाइं
द्रियासिसहारु।लरिजिवासिब्रह्मेसिनारु।पैंचा
येकि उरेल॥६४॥अनुभवाचिरेंचुण॥पुंप्रपंचासिहोयसं
हारण।लेथीचेसाधेनविवरण।तेआइकपाहु॥६७॥
स्वरूपोन्मुखस्फुरण।हेचिमायेचेलक्षण॥आवि
द्यालेजाण॥विपरीतकल्पना॥६८॥मनचक्षुरा
दिके॥इंद्रियेअनेके।तियस्फरवदुःखदायके॥

(१)

चा विद्याजनिलो। ध्यात्मणोनिकल्पनोंग्रासि। नाहु
माया अविद्येसि। तेथुसकारइंद्रियांसि। होयअ
पेसाचि। ध्यापाणीचोराचिधारि। चरिलदाडिजै
लजरि। यरेभो कळिपरि। धरावियनलगनि। ध्य
आहोकल्पनाविराळि। तेथसंश्रुतिनिमाळि
यथआक्षेपेस्फुरळि। मजयुक्तीयकि। ध्यासु
पुसिअवस्थ कल्पना। निःशेष होयेलिन्ना। सरिजि
वाचेसंसरण। कानचुकेचीध्याजियाटिव्रस

(१८) दृश्य हे कायकल्पना असे। तरि कानचुकलिका
मैसंश्रुतिचे॥७७॥ ऐसेआशंकेपुत्र। जेबोली
जैलसुंदर। तेतुआइकचतुर। जेणेसंदेहफेडे॥७८॥
जीवासिसुषुप्तीदृश्य कल्पनाकिरनसे। परि
न अज्ञानानिरसे। तेणेहोयसंश्रुति॥७९॥ सुषु
प्तिअसेनणिजे। नेणेणेचहेउनिअसीजे। ये
थअत्मानुभवबोलिजे। कैसाकवणेपरि॥८०॥
अत्मविषइअज्ञाने। जेवरिनेकक्षिपणे। तेवन

श्री चुकेजन्ममरण॥ जिवासिपै॥७४॥ गुरुचेनिरर
पाभरे॥ जेफिटे अज्ञानभ्रुरे॥ मैंगसचिदानंद
ते उरेपरब्रह्मी॥७५॥ सुषुप्तिकाकिकल्पना॥ अ
ज्ञानहोयलिन्नाहि॥ अज्ञानेआळीगण॥ चर्ते
आसयासि॥७६॥ जेथअज्ञानेमरा॥ मणुनि
संसारनसरे॥ तरिब्रह्मपाचिउत्तरे॥ तीयेनि
रार्थकेचिकि॥७७॥ जिवासिवृक्षजाति॥ निरं
तरवर्तेसुषुप्ति॥ तेथकल्पनेसिहोयवस्ती॥

(10)

e e

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com